

V ZJAZD POLSKIEGO TOWARZYSTWA BADAŃ TEATRALNYCH

BADANIA TEATRALNE: AKTUALNE WYZWANIA

Kalisz, 21-23 października 2022

PROGRAM

PIATEK – 21. 10. 2022

17. 00: powitanie – Dyrektor Teatru im. Bogusławskiego w Kaliszu Bartosz Zaczykiewicz
prezes PTBT Wojciech Dudzik

17.15– 20.15: panel **ETYKA I KRYTYKA INSTYTUCJONALNA W BADANIACH
TEATRALNYCH.**

Koordinator: Piotr Dobrowolski, uczestniczą: Małgorzata Jabłońska, Ula Kijak, Monika
Kwaśniewska

Podczas dyskusji panelowej chcemy zadać pytania dotyczące postaw badaczek i badaczy wobec problemów związanych z przemocą systemową i zachowaniami nieetycznymi w instytucjach, organizacjach oraz kolektywach teatralnych i teatralnym szkolnictwie – tak akademickim, jak i nieformalnym. Zastanowimy się nad mechanizmami reprodukcji niemych skryptów władzy i przemocy w procesie transmisji tradycji teatralnych, a także nad dostępnymi narzędziami metodologicznymi opisu naukowego, krytycznego i publicystycznego w tym obszarze, zwracając uwagę na metodykę zespołowej pracy teatralnej. Podejmiemy wątki dotyczące roli tworzonych dyskursu i stosowanego słownika, rozważając granice pomiędzy językiem oporu a potencjalnym powielaniem języka opresji. Spytamy o etyczne relacje pomiędzy nami – badaczkami i badaczami – a osobami, które dzielą się z nami swoją wiedzą i doświadczeniami oraz których przypadki opisujemy. Chcemy rozważyć możliwą rolę środowiska naukowego w tworzeniu płaszczyzn komunikacji na temat przemian w teatrze zainicjowanych świadectwami przemocy doznawanej w procesach twórczych i edukacyjnych. Czy teoretyczki, teoretycy, badaczki i badacze teatru chcą i czy są w stanie wziąć udział w myśleniu o przełomie etycznym w polskim teatrze? Jak pisać zarówno o przekroczeniach, jak i dobrych relacjach w przestrzeniach artystycznych, tak by działalność naukowa i krytyczna współtworzyła, rekomendowała i upowszechniała pozytywne wartości w obrębie praktyk twórczych i edukacji teatralnej? Zastanowimy się także, jakie znaczenie dla podejmowanych tematów dotyczących etyki ma nasze usytuowanie w strukturach uczelnianych – uniwersyteckich i akademickich.

Małgorzata Jabłońska (AT) – bada problematykę treningu aktorskiego i opisu dramaturgii ciała w spektaklach teatralnych, głównie w teatrze offowym. Członkini Stowarzyszenia Teatralnego Chorea, Ogólnopolskiej Offensywy Teatralnej, International Platform for Performer Training. Współautorka książki *Trening fizyczny aktora. Od działań indywidualnych do zespołu* (Łódź 2015). Jest jedną z realizatorek projektu „Bezpieczna przestrzeń. Dobre praktyki i narzędzia służące transformacji kształcenia teatralnego” w Akademii Teatralnej w Warszawie. Kontakt: malgorzata.jablonska@e-at.edu.pl

Monika Kwaśniewska (UJ) – adiunktka w Katedrze Teatru i Dramatu Uniwersytetu Jagiellońskiego; redaktorka „Didaskaliów. Gazety Teatralnej”. Autorka książek *Od wstrętu do sublimacji. Teatr Krzysztofa Warlikowskiego w świetle teorii Julii Kristevej* (2009), *Pytanie o wspólnotę. Jerzy Grzegorzewski i Jan Klata* (2016) oraz *Między hierarchią a anarchią. Teatr – instytucja – krytyka* (2019). Współredaktorka (wraz z Grzegorzem Niziołkiem) książki *Zła pamięć. Przeciw-historia w polskim teatrze i dramacie* (2012) oraz (wraz z Katarzyną Waligórą) książki *Teatr brzydkich uczuć* (2021). Obecnie zajmuje się krytyką instytucjonalną w kontekście ruchu #MeToo w teatrze. Kontakt: monika.kwasniewska@uj.edu.pl

Ula Kijak – reżyserka, aktywistka; dra sztuki w dziedzinie sztuk teatralnych; edukatorka i propagatorka twórczości bez przemocy oraz niehierarchicznej, była współzałożycielką Grupy Artystycznej TERAZ POLIŻ, a także jej członkinią do października 2017 roku; pracowała w Polsce i za granicą, w office, w

teatrach dramatycznych i lalkowych, kręciła filmy dokumentalne i reportaże, reżyserowała słuchowiska teatralne, zrobiła teledysk zespołu Shannon oraz serial internetowy *Zaraz, zaraz*. Prowadzi działania społeczne, projekty emancypacyjne i edukacyjne dla dzieci, młodzieży i dorosłych, warsztaty dla nauczycieli i wychowawców, a także artystyczne projekty partycypacyjne. W latach 2009-2015 pracowała na Wydziale Reżyserii Akademii Teatralnej w Warszawie jako asystentka prof. Waldemara Śmigasiewicza, w latach 2016-2022 wykładała w Studium Sztuki Teatralno-Aktorskiej STA w Poznaniu. Współpracowała z „Czasem Kultury”, działała w Strajku Kobiet Poznań i Objazdowym Uniwersytecie Powszechnym im. Ireny Krzywickiej; jest członkinią zarządu Związku Zawodowego Gildii Polskich Reżyserów i Reżyserów Teatralnych. Kontakt: uk@ulakijak.com

Piotr Dobrowolski (UAM) – literaturoznawca, teatrolog, teoretyk sztuki. Pracownik Zakładu Estetyki Literackiej UAM. Zajmuje się problemami współczesnej estetyki i etyki teatru, literatury i sztuki wizualnych w perspektywie porównawczej, społecznej i krytycznej. Krytyk teatralny i literacki, tłumacz, eseista. Redaktor „Czasu Kultury”, współpracownik miesięcznika „Dialog” i portalu www.teatralny.pl, członek Kapituły Gdynskiej Nagrody Dramaturgicznej. Autor książek *Estetyka odrzucenia w dramacie i teatrze współczesnym*, *Wolność, równość, teatr. Pięć lat Sceny Roboczej (2012-2017)*, *Teatr i polityka. Dyskursy polityczne w polskiej dramaturgii współczesnej*. Kontakt: p.dobro@amu.edu.pl

20.30: wspólna kolacja

SOBOTA – 22.10. 2022

10.00–13.00: **TEATR: HISTORIE I METODOLOGIE**. Koordynatorka: Agata Łuksza, uczestniczą: Marcin Kościelniak, Krzysztof Kurek, Barbara Pitak-Piaskowska

Panel ma być okazją do namysłu i dyskusji nad obecnym stanem polskich badań historycznoteatralnych. Chcielibyśmy się zastanowić, na ile badania te współuczestniczą w rysującej się od końca lat 80. XX wieku krytycznej refleksji nad mechanizmami ustanawiania dominującej narracji historycznej, której najnowszym przejawem w polskiej historiografii ogólnej jest zwrot w kierunku historii ludowej. W szczególności interesuje nas wpływ miejsca, z którego badacz lub badaczka zabiera głos, na dobór tematyki i źródeł, akcenty i przemilczenia, sposób porządkowania i prezentowania materiałów historycznych. W takim kontekście chcielibyśmy zapytać, na ile najnowsze ujęcia historii – potencjalne, ratownicze, kontrfaktualne – przejawiają się w polskich badaniach historycznoteatralnych, a także czy i jak rewizjonistyczne projekty historycznoteatralne minionego piętnastolecia, jak *Nowe Historie* lub *Teatr Publiczny* wpłynęły na sposoby myślenia o historii teatru w Polsce.

Marcin Kościelniak (UJ) – kulturoznawca, teatrolog, adiunkt w Katedrze Teatru i Dramatu Uniwersytetu Jagiellońskiego. Redaktor „Didaskaliów. Gazety Teatralnej”. Członek komitetu redakcyjnego serii książkowej „Teatr/Konstelacje”. Autor książek: *Prawie ludzkie, prawie moje. Teatr Helmuta Kajzara* (2012), „*Młodzi niezdolni*” i inne teksty o twórcach współczesnego teatru (2014), *Egoiści. Trzecia droga w kulturze polskiej lat 80.* (2018). Obecnie prowadzi projekt *Aborcja i demokracja. Podziemne archiwum transformacji*.

Krzysztof Kurek (UAM) – kierownik Katedry Teatru i Sztuki Mediów na Wydziale Antropologii i Kulturoznawstwa Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu. Zajmuje się przede wszystkim historią polskiego teatru, związkami życia codziennego z różnymi formami widowisk, przemianami sztuki cyrkowej, a także dziejami Poznania i Wielkopolski. Autor książek: *Polski Hamlet. Z historii idei i wyobraźni narodowej*, 1999; *Teatr i miasto. Historia sceny polskiej w Poznaniu w latach 1782-1849*, 2008; *Teatry polskie w Poznaniu w latach 1850-1875. Repertuary, artystyczne idee, polityczne konteksty*, 2013; *Widowiska poznańskie. Studia z historii teatru, dramatu i miasta*, 2018; *Teatr poznański w podróży (1870-1900). Repertuary występów i źródła do dziejów sceny polskiej w zaborach pruskim i rosyjskim*, 2019; *Okolice widowisk. Studia i szkice*, 2021, współautorem *Dziejów Gniezna* (2016).

Barbara Pitak-Piaskowska – teatrolożka i kulturoznawczyni, recenzentka teatralna, absolwentka Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu i Uniwersytetu Warszawskiego. Specjalizuje się w historii musicalu jako gatunku, szczególnie zważając na jego rozwój na tle kultury Stanów Zjednoczonych. W pracy badawczej zajmuje się powinowactwem sztuk, szeroko rozumianą kulturą popularną, a także teatrem okresu dwudziestolecia międzywojennego w Polsce i na świecie. Autorka książki *Amerykański musical teatralny i filmowy w zwierciadle groteski* oraz wielu artykułów i rozdziałów w monografiach naukowych z dziedziny historii teatru. Stała współpracowniczką Centrum Badań nad Teatrem Muzycznym UAM.

Agata Łuksza (UW) – adiunktka w Instytucie Kultury Polskiej UW, autorka monografii *Glamour, kobiecość, widowisko. Aktorka jako obiekt pożądania* (2016). Publikowała m.in. w „Contemporary Theatre Review”, „Dialogu”, „Didaskaliach”, „Feminist Media Studies”, „Pamiętniku Teatralnym”, „Theatre Journal”. Członkini zarządu European Association for the Study of Theatre and Performance i współredaktorka naczelna „European Journal of Theatre and Performance”. Obecnie kończy badania na temat polskiej publiczności teatralnej w XIX wieku.

13.15–15.00: wspólny obiad + spacer po Kaliszu (w tym niespodzianka)

15.00–18.00: panel **TANIEC: METODY, PRAKTYKI, POLITYCZNOŚĆ.**

Koordynatorka: Joanna Szymajda, uczestniczą: Kaya Kołodziejczyk, Katarzyna Pastuszek, Tomasz Ciesielski

Panel poświęcony będzie dynamicznie rozwijającej się scenie tańca. Nie zamierzamy jednak ograniczać się do analizy działań stricte artystycznych. W pierwszej części spotkania chcielibyśmy podjąć dyskusję dotyczącą metod badawczych z obszaru „praktyki-jako-badania” (*practice based research*). Dyskusję chcemy rozszerzyć poza najnowsze zjawiska, stawiając pytanie o to, czy przykłady takich działań (mimo iż tak nienazwane) nie pojawiają się już dużo wcześniej w różnych momentach historii tańca? Świadomi tego, że współcześnie to, co „artystyczne” coraz bardziej związane jest z tym, co „społeczne”, chcemy zapytać również o użyteczność kategorii z zakresu szeroko rozumianych choreografii i tańca (np. choreografia społeczna, choreografia oporu, choreografia feministyczna, enwiromentalna) w kontekście „performansów życia społecznego”.

Kaya Kołodziejczyk – choreografka i performerka, absolwentka warszawskiej szkoły baletowej, P.A.R.T.S. w Brukseli oraz pedagogiki tańca na Uniwersytecie Muzyki i Sztuk Scenicznych we Frankfurcie (HfMDK), wieloletnia tancerka zespołu Rosas. Autorka licznych choreografii łączących eksperymentalne podejście do ciała, techniki somatyczne, film/wideo, VR i muzykę współczesną. Współpracuje z Mają Kleczewską (m. in. *Ulisses, Dziady, Hamlet*), choreografami Mette Ingvartsen, Davidem Wampachem oraz zespołem Rosas. Reżyserka ruchu oraz koordynatorka intymności i choreografka w produkcjach Agnieszki Smoczyńskiej (*The Lure, Fuga, Silent Twins*). Uczyła m.in. w Warszawskiej Szkole Filmowej, HfMDK, P.A.R.T.S., San Diego State University, Tanzhaus w Zurychu, IRCAM w Paryżu. Angażuje się także w projekty społeczne dla dzieci i młodzieży. Kontakt: kaya.kolodziejczyk@gmail.com

Katarzyna Pastuszek (UG) - tancerka/performerka, choreografka i dyrektor artystyczna Amareya Theatre & Guests. Autorka. Jej spektakle były prezentowane m.in. w Japonii, Grenlandii, Norwegii, Turcji, Izraelu, Niemczech, Francji oraz w Polsce. W działaniach artystycznych porusza się w obszarze nowej choreografii i teatru fizycznego, łącząc poszukiwania ruchowe z aktualnymi nurtami myśli humanistycznej. Interesuje ją polityczność ciała i choreografii. Pracuje z mniejszościami etnicznymi i grupami narażonymi na wykluczenie. Bada również relacje między *storytellingiem* i choreografią, tworząc spektakle i performansy oparte na herstoriach i pamięci ciała. Wydała m. in. *Ankoku butō Hijikaty Tatsumiego - teatr ciała w kryzysie* (2014). Kontakt: katarzyna.pastuszek@ug.edu.pl

Tomasz Ciesielski (UŁ) - performer, choreograf i badacz tańca, w latach 2011–2016 tancerz w zespole Granhøj Dans. Absolwent choreografii na Akademii Muzycznej w Łodzi, doktorat ukończył na kulturoznawstwie w Uniwersytecie Łódzkim. W pracy łączy strategie choreograficzne

i improwizacyjne z dyskursami i metodami naukowymi. Autor spektakli, m. in. *Sense-action, Koszty kwalifikowane / Taniec, Odyseja*. Zrealizował projekt badawczy dotyczący uwagi i percepcji tancerzy (Preludium, NCN, 2017-2021), autor książki *Taneczny umysł. Teatr ruchu i taca w perspektywie neurokognitywistycznej* (2014). Kontakt: tomasz.ciesielski@uni.lodz.pl

Joanna Szymajda (IS PAN) – adiunkt w Instytucie Sztuki PAN. Pracę doktorską obroniła na Université Paris III Sorbonne Nouvelle i Uniwersytecie Łódzkim. Absolwentka studiów magisterskich z zakresu teatrologii i psychologii na Uniwersytecie Łódzkim oraz na Université Lyon II. Współpracuje z Akademią Teatralną w Warszawie i Uniwersytetem Łódzkim. Autorka książki *Estetyka współczesnego tańca europejskiego po 1990* (2013); red. pub. *European Dance since 1989. Communitas and the Other* (2014) oraz *Polskie artystki awangardy tanecznej* (2017). W latach 2010-2017 wicedyrektorka Instytutu Muzyki i Tańca. Kontakt: joanna.szymajda@ispan.pl

18.00: kolacja (we własnym zakresie)

19.00: spektakl Teatru im. Wojciecha Bogusławskiego w Kaliszu *Budowniczy Solness*, info:

<https://www.teatr.kalisz.pl/spektakle/budowniczy-solness/>

Uczestnicy Zjazdu indywidualnie rezerwują bilety w specjalnej cenie 20 zł w kasie teatru na hasło „Zjazd PTBT”, tel. 62 760 53 10 lub mail bow@teatr.kalisz.pl

NIEDZIELA – 23.10. 2022.

10.00–13.00: panel **NASZE PROJEKTY**. Koordynatorka: Justyna Michalik-Tomała. Zgłoszenia do dnia 30 września 2022

Kwestie organizacyjne

Udział w Zjeździe będzie wymagał wniesienia opłaty w wysokości **300 złotych** na konto PTBT: 40 2030 0045 1110 0000 0248 2100, Bank BGŻ BNP Paribas, I Oddział Warszawa

Uczestnicy rezerwują i opłacają noclegi na własną rękę. Niestety tylko jeden hotel – Europa – udzielił nam zniżki. Mamy nadzieję, że będą mogli Państwo dostać ze swoich macierzystych instytucji delegację na pokrycie tych kosztów.

Poniżej lista proponowanych hoteli znajdujących się w promieniu kilometra od Teatru. Ceny dotyczą pokoi jednoosobowych (cena za dobę, ze śniadaniem):

- Hotel Europa – pokój 1-os. 189,20zł; pokój 2-os. 228,80zł – żeby otrzymać tę cenę, proszę powołać się na nr rezerwacji 16377 i Teatr im. Bogusławskiego (tu tylko 13 pokoi);
- Hotel Komoda Club Residence - pokój de luxe 240,00 zł;
- Hotel Calisia - 180,00 zł (oferta bezzwrotna), 190,00 zł (anulowanie możliwe tydzień przed zamówioną rezerwacją);
- Hampton by Hilton - 268,00 zł. (oferta bezzwrotna), 312,00 zł i 315,00 zł (anulowanie możliwe tydzień przed zamówioną rezerwacją);
- Hotel Roma - 360,00 zł (oferta bezzwrotna), 400,00 zł (anulowanie możliwe tydzień przed zamówioną rezerwacją);
- Hotel Bursztyn - 140,00 zł. (przez Booking; 130,00 - przez Agodę);
- Hostel Baba, noclegi liczone są od osoby, w pokoju z łazienką po 139,00 zł. za dobę (Hostel nie oferuje śniadań).

Koszt kolacji w piątek i obiadu w sobotę w ramach opłaty konferencyjnej. Pozostałe posiłki we własnym zakresie.

Termin zgłoszeń: do 18 września 2022 – badania.teatralne@gmail.com

Termin wniesienia opłaty konferencyjnej: 23 września 2022 (prosimy mailowo zgłaszać potrzebę otrzymania faktury i w tym przypadku podać dane do faktury, po otrzymaniu potwierdzenia przyjęcia zgłoszenia przez Zarząd). Tytuł przelewu: V Zjazd PTBT.

Warto przeczytać przed Zjazdem

Panel ETYKA I KRYTYKA INSTYTUCJONALNA W BADANIACH TEATRALNYCH:

- Agata Adamięcka-Sitek, „*Naszym światem włada nieczułość*”. #MeToo i transformacja, „Didaskalia. Gazeta Teatralna” 2021, nr 161, <https://didaskalia.pl/pl/artykul/naszym-swiatem-wlada-nieczulosc>.
- Holly L. Derr, #MeToo and the Method, <https://howlround.com/metoo-and-method>.
- Ula Kijak, *Przemoc zaczyna się na poziomie manipulacji*, [w:] „Granice w teatrze” [publikacja internetowa], s. 51-60, <https://drive.google.com/file/d/1XpIFkyJWyNoEKiTm3p2jhGVONeghBvW7/view?fbclid=IwAR2eAv7D6nR0QbaSfZpd4cA3Oqo9INJLXZ3e5EDNcU6UhmEpQ4uiXb4lynA>
- Iwona Kurz, *Aktorka jest od grania*, „Kwartalnik Filmowy” 2022, nr 117, <https://czasopisma.ispan.pl/index.php/kf/article/view/1097/754>.
- Monika Kwaśniewska, *Jaka etyka?*, „Dialog” 2021, nr 4, <https://www.dialog-pismo.pl/w-numerach/jaka-etyka>.
- *System pod presją* (rozmowa: Agata Adamięcka-Sitek, Piotr Dobrowolski, Agnieszka Jakimiak, Marta Keil), „Czas Kultury” 2021, nr 4, https://czaskultury.pl/wp-content/uploads/2021/12/18-33_Rozmowa_PDobrowolski_SystemPodPresja_CzasKultury_4_2021.pdf.

Panel TANIEC: METODY, PRAKTYKI, POLITYCZNOŚĆ:

- Hasło: *Praktyka jako badanie* <http://sloowniktanca.uni.lodz.pl/praktyka-jako-badanie/>
- Hasło: *Taniec environmentalny* <http://sloowniktanca.uni.lodz.pl/taniec-environmentalny/>
- *Choreografia: polityczność*, red. Marta Keil, Art Stations Foundation we współpracy z Instytutem Muzyki i Tańca, Instytutem Teatralnym i East European Performing Arts Platform, Warszawa-Lublin-Poznań, 2018, dostępna pod adresem: <https://wydawnictwo.instytut-teatralny.pl/wydawnictwo-instytutu-teatralnego/14076-choreografia-politycznosc.html>
- Katarzyna Pastuszek, *Nomadic stories – performative projects of Amareya Theatre as processual tools in the struggle for the recovery of identity and empowerment of indigenous women*, w: „Decolonizing Futures: Collaborations for Renewed Discourses on Indigenous Rights in the Post-UNDRIP Era” ed. Hiroshi Maruyama, Uppsala University Press, Uppsala 2022, s. 271-312. Artykuł dostępny: <https://drive.google.com/file/d/1VLPvAcjtqeT8G6j3DWdr-uj1avNIzdj0/view?usp=sharing>